

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL PARAMOS BŪSTUI ĮSIGYTI AR IŠSINUOMOTI ĮSTATYMO 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18,
20, 21 IR 25 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

(TAP-21-1357(2); TAIS NR. 21-30598(2))

2021-10-13 Nr. NV-2513

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM).

Projekto tikslas – didinti socialinio ir kito savivaldybės būsto nuomos prieinamumą, nustatyti palankesnes apsirūpinimo nuosavu būstu sąlygas (suteikti teisę vienišiams tėvams pretenduoti į socialinio būsto nuomą ne eilės tvarka; padidinti pajamų ir turto dydžių ribą, kurios neviršijus išsaugoma teisė į socialinį būstą; nustatyti socialinę pagalbą asmenims, nuomojantiems ar laukiantiems socialinio būsto; padidinti subsidijų dydžius valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokėti ir kt.).

Dabartinė situacija:

- Socialinio būsto nuomos sutartis yra nutraukiama ar asmenys (šeimos) išbraukiami iš Asmenų (šeimų), turinčių teisę į socialinio būsto nuomą sąrašo, jei turtas ir pajamos daugiau kaip 25 proc. viršija nustatytus metinius turto ir pajamų dydžius. Tokios ribos nesudaro pakankamų priedaidų apsirūpinti būstu savarankiškai, atsižvelgiant į būsto ir jo nuomos kainų augimą rinkoje (Eurostat duomenimis, būsto nuomos kainos per 10 m. Lietuvoje didėjo 101,2 proc.; vien per 2020 m. būsto pardavimo kainos išaugo 9,4 proc.).
- Socialinis būstas gali būti išnuomojamas ir tam tikrų grupių asmenims, neįrašytiems į Asmenų (šeimų), turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašą, pvz., netekus būsto dėl gaisrų, potvynių, stiprių vėjų ar pan.; neįgaliesiems, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumo lygis, ar neįgaliesiems, vieniems auginantiems vaikus, ar šeimoms, auginančioms vaikus, kai ne mažiau kaip 2 iš jų nustatytas sunkus neįgalumo lygis; senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems nustatytas didelių spec. poreikių lygis; šeimoms, auginančioms 5 ir daugiau vaikų; šeimoms, kurioms vienu metu gimsta 3 ir daugiau vaikų; likusiems be tėvų globos asmenims, palikusiems globos namus ir kt. Tačiau į šių grupių sąrašą nepatenka šeimos, kuriose motina ar tėvas vieni augina vaikus, nors didelė dalis tokių šeimų skursta (Lietuvos statistikos departamento 2020 m. duomenimis, 52,2 proc. vienišų asmenų ir 49,1 proc. vienių vaikus auginančių asmenų yra skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje).
- Įstatyme nenumatyta pareiga savivaldybėms socialinio būsto laukiantiems ar jį jau nuomojantiems asmenims organizuoti socialinę pagalbą, kuri įgalintų asmenis ateityje apsirūpinti būstu ir be valstybės paramos. Socialinė pagalba neteikiama ir tais atvejais, kai asmenys patiria finansinių sunkumų ir dėl to negali sumokėti nuomos mokesčio ar mokesčių už komunalines paslaugas, dėl ko praranda teisę į socialinį būstą ir neretai tampa benamiais.
- Įstatyme nustatyta, kad socialinis būstas nuomojamas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Socialinio būsto nuomos tvarkos savivaldybėse yra skirtingos, dėl to neužtikrinamos vienodos socialinio būsto nuomos sąlygos šalyje.
- Subsidijos valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokamos (pagal Paramos būstui įsigyti ar išsiniuomoti įstatymą):
  - 20 proc. suteikto valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito sumos asmenims iki 36 m., kurie buvo likę be tėvų globos ar jų šeimoms; šeimoms, auginančioms 3 ar daugiau vaikų, neįgaliesiems ar šeimoms, kuriose yra neįgaliųjų.
  - 10 proc. – jaunos šeimoms, auginančioms 1 ar daugiau vaikų; šeimoms, kuriose 1 iš tėvų yra miręs.

Tuo tarpu teikiant finansinę paskatą jaunoms šeimoms, isigyjančioms pirmąjį būstą (pagal Finansinės paskatos pirmąjį būstą isigyjančioms šeimoms įstatymą), apmokama nuo 15 iki 30 proc. būsto kredito pirmajam būstui įsigyti sumos (kai jaunų šeimų turtas ir pajamos nėra vertinami).

- Socialinio būsto nuomos 2020 m. laukė 9 195 asmenys (šeimoms) (18 292 šeimos nariai); socialinį būstą nuomojosi 11 416 asmenys (šeimoms); vidutinė socialinio būsto nuomos laukimo trukmė – 6,09 m. Subsidijos valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokėti 2020 m. buvo išmokėtos 312 asmenų (šeimų) už 2,5 mln. eurų.

Projekto esmė, nauda. Siūloma:

- 1) Nustatyti, kad asmenys (šeimoms) iš Asmenų (šeimų), turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašo išbraukiami arba socialinio būsto nuomos sutartis nutraukiama, jei turto vertė ar pajamos viršija metinius pajamų ir turto dydžius: daugiau kaip 35 proc. arba daugiau kaip 50 proc., jei asmuo yra be šeimos ar šeimoje motina ar tėvas augina 1 ar daugiau vaikų, ar jei asmuo yra neįgalusis ar šeimoje yra neįgaliųjų (vietoj 25 proc.). Taip pat nustatyti, kad ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu, taip pat laikotarpiu po jų atšaukimo iki kitų metų birželio 1 d., asmenys (šeimoms) iš sąrašo, viršijus metinius pajamų ir turto dydžius, neišbraukiami.
- 2) Sudaryti galimybę šeimoms, kuriose motina ar tėvas vieni augina 1 ar daugiau vaikų, socialinį būstą išnuomoti ne eilės tvarka.
- 3) Atsisakyti apribojimo, kad asmenys (šeimoms), su kuriais socialinio būsto nuomos sutartis buvo nutraukta jiems pažeidus šios sutarties sąlygas, teisę į socialinio būsto nuomą įgyja po 5 m.
- 4) Nustatyti pareigą savivaldybei planuoti ir organizuoti socialines paslaugas bei pagalbą asmenims (šeimoms), įrašytiems į Asmenų (šeimų), turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašą, taip pat nuomojantiems socialinį būstą.
- 5) Nustatyti pareigą savivaldybei ne rečiau kaip 1 kartą per pusmetį tikrinti socialinio būsto būklę, duomenis, susijusius su mokesčių už komunalines paslaugas mokėjimu, taip pat tikrinti, ar socialinis būstas nuomojamas pagal paskirtį ir kt. Laikoma, kad socialinis būstas nuomojamas ne pagal paskirtį, jei jis yra subnuomojamas arba jame nuolat (ilgiau nei 90 d. per 180 d. laikotarpį) gyvena asmenys, nenurodyti nuomos sutartyje.
- 6) Nustatyti, kad socialinio būsto nuomos sutartis būtų nutraukiama tik jei nuomininko įsiskolinimas už nuomą ar mokesčius už komunalines paslaugas viršija 6 mėn. nuomos mokesčio sumą ir asmuo (šeima) atsisako socialinių paslaugų.
- 7) Nustatyti galimybę asmenims, per vienerius metus netekusiems vienintelio nuosavybės teisę turėto būsto dėl gaisrų, potvynių, stiprių vėjų ar pan., suteikti savivaldybės būstą.
- 8) Nustatyti, kad, kai socialinį būstą nuomoja asmuo, kuriam iki senatvės pensijos amžiaus yra likę 5 ar mažiau metų, kai asmuo yra neįgalusis ar šeimoje yra neįgaliųjų, kai šeima augina 3 ir daugiau vaikų, ir jų turto vertė ar pajamos viršija metinius paramų ar turto dydžius (atitinkamai 35 proc. ar 50 proc.), jiems šis būstas būtų nuomojamas kaip savivaldybės būstas.
- 9) Padidinti ir diferencijuoti subsidijų dydžius valstybės iš dalies kompensuojamo būsto kredito daliai apmokėti (vietoj 10 ir 20 proc.):
  - 15 proc. suteikto valstybės kompensuojamo būsto kredito sumos jaunoms šeimoms, neauginančioms vaikų.
  - 20 proc. – jaunoms šeimoms, auginančioms 1 vaiką.
  - 25 proc. – jaunoms šeimoms, auginančioms 2 vaikus.
  - 30 proc. – šeimoms, auginančioms 3 ar daugiau vaikų; neįgaliesiems ar šeimoms, kuriose yra neįgaliųjų; asmenims iki 36 m., kurie buvo likę tėvų globos, ar jų šeimoms; šeimoms, kuriose tik vienas iš tėvų augina 1 ar daugiau vaikų.
- 10) Nustatyti, kad socialinis būstas nuomojamas socialinės apsaugos ir darbo ministro (vietoj savivaldybės tarybos) nustatyta tvarka, atlikti kitus įstatymo nuostatų patikslinimus.

Numatoma nauda. Padidės apsirūpinimo nuosavu būstu prieinamumas (subsidijų gavėjų skaičius padidės apie 40 proc.), bus sudarytos palankesnės sąlygos išsinuomoti socialinį ar kitą savivaldybės būstą ir kt.

Papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis (nuostatomis dėl subsidijų padidinimo įgyvendinti) 2022 m. – 8,3 mln. eurų (iš jų 1,8 mln. eurų planuojama perskirstyti iš 2022 m. planuojamų lėšų globos (rūpybos) išmokoms didinti).

Isigaliojimas – 2022-01-01.

Atitiktis Vyriausybės programai – įgyvendina Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano priemonę (3.4.2 p.) – „parengti ir priimti Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, siekiant vienišioms tėvams sudaryti palankesnes socialinio būsto nuomos sąlygas, ir didinti teikiamos paramos būstui adekvatumą ir prieinamumą“.

Derinimas. Projektui Finansų ministerija ir Vidaus reikalų ministerija pritarė be pastabų. Rašytinį palaikymą projekto nuostatomis išreiškė Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas. Projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos, Lietuvos bankų asociacijos, Specialiųjų tyrimų tarnybos 2021-09-28 antikorupcinio vertinimo išvadą Nr. 4-01-7215 ir Lietuvos savivaldybių asociacijos pateiktas pastabas. Argumentai dėl Specialiųjų tyrimų tarnybos pasiūlymų, į kurias neatsižvelgta (dėl papildomų sąlygų ir kontrolės dėl turimo būsto būklės nustatymo, suteikiant socialinę būstą asmenims, nuosavybės teise valdantiems kitą gyvenamąjį būstą; dėl socialinio būsto nuomos sutarties nutraukimo sąlygų patikslinimo) bei Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabų, į kurias neatsižvelgta (dėl projekto rengėjų siūlymo panaikinti nuostatą, kad teisė į socialinio būsto nuomą suteikiama tik po 5 m., jei prieš tai sutartis buvo nutraukta pažeidus nuomos sutarties sąlygas; dėl asmenų (šeimų) skirstymo pagal grupes, bet ne pagal gaunamas pajamas ir turtą, nustatant jiems teisę į socialinę būstą; dėl teisės nustatyti būsto nuomos tvarką perdavimo SADM iš savivaldybių tarybų; dėl pareigos savivaldybėms organizuoti socialines paslaugas asmenims, įrašytiems į sąrašą asmenų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą bei tikrinti išnuomoto socialinio būsto būklę, duomenis, susijusius su mokesčių už komunalines paslaugas mokėjimu ir kt.) pateikti derinimo pažymoje.

Dalykinio vertinimo išvada.

Siūlome projektą svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje kartu su kitais projektais, susijusiais su **2022 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu**, ir iki pasirašymo patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaite-Garbštienė

tel. 8 706 63853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt